

O zi solemnă

de Ion Luca Caragiale

1899

Zi-ntâi de mai stil nou 1900, zi de redeşteptare, ziua florilor, ziua triumfului primăverii, a fost ziua și a unui alt mare triumf - triumful unei idei mari! ziua-n care s-a realizat în fine un ideal de multă vreme hrănit cu pasiune în sufletul celui mai neobosit dintre primarii urbani ai regatului, în sufletul bravului meu amic Leonida Condeescu, primar al urbei Mizil. Numai acela care a luptat în viața lui pentru o idee mare, numai acela care și-a jertfit liniștea, odihna, totul pentru o cauză publică, numai acela poate înțelege importanța zilei de 1 mai 1900.

Mizilul!... Așezată la poalele Tohanilor, celebre podgorii, această urbe - o grădină - se răsfață cu multă cochetărie pe o pajiște plană, asupra căreia bate soarele în plin de cum răsare și până apune, iarna și vara. Rar se găsește o panoramă așa de plăcută și atât de luminată: la miazănoapte, trâmba podgoriilor aci aproape, și mai sus, în depărtare, treptele din ce în ce mai azurii ale Carpaților; la miazăzi, câmpia vastă, care se-ntinde, ușor povârnită, până departe-n Dunăre. La spate, cea din urmă treaptă a munților; în față, nețărnută zăre a câmpiei. Se poate zice că Mizilul este poarta Bărăganului. Alături se află Fefeștiul, ilustru pentru vechimea lui istorică, leagănul aristocrației de pe albia Buzăului; se mai află apoi aci aproape Inotești și mai încolo Lipia, amândouă vestite pentru cultura pasionată a rasei cavaline și pentru cursele de cai pe deșelate și pe distanțe de sute de kilometri...

Se întinde o câmpie
Pe sub poale de Carpați,
Câmp deschis de... călărie
etc.

Mizilul strălucește în mijlocul tuturilor, până acuma ca reședință de subprefectură și ca una din cele mai importante centre politice ale țării. El datorește însă în mare parte importanța sa activității, energiei și devotamentului lui Leonida Condeescu. Se poate oare zice Termopile fără a zice Leonida? Nu, desigur. Ei! tot astfel, cine zice Leonida, zice Mizil. Mizilul nu se poate concepe altfel; dar nici Leonida.

Ce a făcut Leonida Condeescu pentru urbea lui este imposibil de descris pe larg într-un cadru așa de strâmt. Mă voi mărgini prin urmare a consemna, în liniamentele lor generale, unele din faptele sale cele mai importante, al căror mobil a fost totdeauna dorința fierbinte de a afirma importanța Mizilului, de a grăbi ridicarea Mizilului, de a realiza înflorirea Mizilului. Este Leonida un ambițios? Da, fără îndoială! zic eu; dar când ambițiunea nu este egoistă, ci altruistă; când ea s-aprinde pentru binele public, este nobilă și mai presus de orice laudă. Din frageda lui tinerețe, Leonida a visat un Mizil mare, un Mizil cel puțin capitală de district deocamdată... Astfel, odată l-a-ntrebat profesorul la lecția de geografie:

- Leonido, care e capitala județului Buzău?

- Mizilul, domnule! a răspuns cu mândrie tânărul Leonida, viitor primar al urbei sale natale.
- Nu-i adevărat, Leonido, a zis profesorul; e Buzăul... Dar capitala județului Prahova?
- Mizilul, domnule! a răspuns hotărât junele.
- Nu-i adevărat, Leonido; este Ploeștii. Dar a județului Ialomița?
- Mizilul, domnule! a răspuns desperat băiatul.
- Nu-i Mizilul; e Călărașii... Treci la loc!
Leonida a tăcut, încruntându-și sprâncenele - e foarte sprâncenat - și a trecut la loc. Dar dacă a tăcut, asta nu înseamnă că n-a gândit...

"A! și-a zis el în gândul lui. A! care va să zică, Mizilul nu e capitală de județ!"

De atunci tânărul nu a mai avut astâmpăr, și, înainte chiar de vârsta legiuită, s-a aruncat cu pasiune în luptele politice, și - orice glumă deoparte - trebuie să mărturisească fiecare că puțini dintre bărbații noștri politici mari și mici au fost așa de consecvenți ca Leonida: soldat credincios al partidului conservator, încă de pe vremea când nu se îndura să creadă că Mizilul ar putea fi ceva mai puțin decât capitala Ialomiței, dacă nu a Buzăului sau a Prahovei, a rămas până astăzi același - partidul său n-are un membru mai nestrămutat și mai devotat. Toate stăruințele lui Leonida pentru a face din Mizil capitala unuia dintre cele trei județe limitrofe au rămas infructuoase: era peste putință a se degrada, fără nici un motiv plauzibil, Ploeștii, Buzăul, ori Călărașii. În privința Ploeștilor, Leonida găsisse motivul, un motiv destul de puternic: Ploeștii se făcuseră vinovați de o crimă contra unității statului; acest oraș se proclamase odată ca republică independentă; statul avea tot dreptul să pedepsească Ploeștii și să declare Mizilul capitală a Prahovei. La această argumentare zdrobitoare a lui Leonida, i s-a răspuns că un caz identic se petrecuse cu sora noastră de ginte latină, Franța: Parisul se declarase și el comună independentă; cu toate astea, nimeni nu s-a gândit să-l pedepsească prin degradare, mutând capitala districtului în altă parte, la Versailles, de exemplu.

Atunci, Leonida a propus guvernului o altă soluțiune: să se ia câte o bucată din cele trei județe limitrofe, să se facă un trup, care să se declare județ de sine stătător cu capitala Mizil. Soluțiunea era neadmisibilă, din cauza crizei de care suferea tezaurul public. Fără să renunțe a gândi la realizarea visului său într-un timp mai oportun, Leonida a început să stăruie ca barem să se strămute la Mizil episcopia de Buzău. Fatalitatea însă! S-a opus sinodul.

- Atunci, dacă nu se poate episcopia, strămutați la Mizil măcar regimentul 32!
La aceasta s-a opus comenduirea corpului respectiv de armată.
- Atunci, dacă nu se poate regimentul 32, înființați-ne un liceu clasic și mutați la Mizil Facultatea de medicină din Iași!
La aceasta s-a opus Ministerul Cultelor.
- Sau clădiți-ne un teatru național cu o subvenție din partea statului!
La aceasta s-a opus Direcția generală a teatrelor.

"Mulți vrăjmași are Mizilul!" a gândit cu amărăciune Leonida, și la acest gând și-a îndoit energia. A cerut o audiență la rege. La această audiență, Leonida și-a așternut tot

programul său de dezvoltare a Mizilului, arătând în culori vii suveranului perspectiva unui măreț oraș, care să fie cu vreme fala regatului.

- Sire, tot s-a făcut pentru alte orașe; pentru Mizil, nimic! Noi n-avem reședință de județ, n-avem tribunal, n-avem episcopie, n-avem regimentul 32, n-avem liceu, n-avem facultate de medicină, n-avem teatru național, n-avem pod peste Dunăre - n-avem nimic, nimic, sire!... Rugăm pe maiestatea-voastră să ni se dea și nouă ceva din toate astea. Să nu se uite că Mizilul este un oraș care a luat totdeauna parte cu entuziasm la cele mai mari acte ale istoriei naționale; este păcat, sire, ca Mizilul să fie astfel persecutat! căci nu putem pentru ca să zicem alt decât că este o persecuțiune!

Suveranul a promis că va recomanda atențiunii guvernului stăruințele energicului primar, și-n adevăr, cum a văzut pe președintele consiliului, i-a vorbit despre Mizil și despre Leonida. Președintele consiliului a surâs cu bunătate și a spus regelui:

- Sire, primarul Mizilului este un tânăr foarte meritos; însă are... are... nu un cusur, ci un exces de calitate: ține să facă, cu orice preț și cât se poate mai iute, din urbea sa măcar un port de mare...

Pe când Leonida medita asupra chestiunii arzătoare: "ce s-ar putea cere guvernului în favoarea dezvoltării Mizilului?" iată că Direcția generală C.F.R. înființează expresul București - Berlin via Breslau. Leonida ia itinerarul oficial și vede... o scăpare din vedere, probabil! o greșală de tipar, desigur!! în dreptul Mizilului nu se indică ora - o linie dreaptă, ca la Inotești și la Vintileanca! Aleargă la gară... Cercetează... Nenorocire! Nu e scăpare din vedere, nu e greșală de tipar! Este exact: expresul trece pe la Mizil fără să se oprească, nici la dus, nici la întors!

A! asta e prea mult!

Un an! un an întreg de alergături, de stăruințe, de protestări, de amenințări! un an de neliniște, de neodihnă, de luptă eroică! Atâta luptă trebuia să fie-n sfârșit încoronată de succes. În sfârșit, de la 1 mai stil nou, trenul numărul 5 Bucarest - Berlin și trenul numărul 6 Berlin - Bucarest se opresc în gara Mizil. Cel dintâi sosește în gară la 10 și 12 minute și pleacă la 10 și 13 antemeridiane; cel d-al doilea sosește la 6 și 37 și pleacă la 6 și 38 postmeridiane. La trecerea primului tren, simpaticul primar al Mizilului, în culmea emoțiunii, emoțiune legitimă a unui triumf atât de greu reperțat, a expediat colegului său, primarului de la Breslau, următoarea telegramă:

Maire Bürgermeister,

Breslau.

Aujourd'hui jour solennel matin precises 10 h. 12 min. express Bucarest - Berlin arrete gare notre Midil pavoisee foule enorme presque dix mille personnes applaudissements frenetiques enthousiasme comble commission trois citoyens notables montes aller Buzeo

banquet rentrer soir precises 6 h. 37 min. Midil express Berlin - Bucarest. Vive Allemagne! Vive Roumanie! Vive Breslau! Vive Midil! Salutations fraternelles!

Maire Bürgermeister Midil

Leonida Condeescu

(Primar Bürgermeister, Breslau - Azi-dimineață zi solemnă precis 10 și 12 min. expres Bucarest - Berlin oprit gară la Midilul nostru pavoazată mulțime enormă aproape zece mii persoane aplauze frenetice entuziasm la culme comisiune trei cetățeni notabili suit merge Buzău banchet se-ntorc seara acasă Midil precis 6 și 37 min. cu expres Berlin - Bucarest. Trăiască Germania! Trăiască România! Trăiască Breslau! Trăiască Midilul! Salutări fraterne etc. - trad. a.).

Înainte de înapoierea comisiei de trei de la Buzău, Leonida primește următoarea telegramă:

Maire Bürgermeister,
Midil.

Breslau touche profondement sentiments Midil! Vive energique maire Leonida Condeescu!

Maire Bürgermeister Breslau
Nedescifrabil

(Primar Bürgermeister, Midil - Bresloul adânc atins de sentimentele Midilului! Trăiască energicul primar Leonida Condeescu! - trad. a.).

A! dar nu e totul sfârșit! zice Leonida, și se suie în expresul numărul 6.

- Unde merge acest primar, care nu obosește niciodată?

- La București.

- Ce treabă are la București?

- Merge să stăruiască la C.F.R. ca, pe tăblița albă cu litere roșii, care indică direcția celor două expresse, să se scrie de acum: Berlin-Bucarest via Breslau-Midil, și, viceversa:

Bucarest-Berlin via Midil-Breslau.